TEISINGUMO TEISMO (ketvirtoji kolegija) SPRENDIMAS

2013 m. rugsėjo 26 d.*

„Laisvės, saugumo ir teisingumo erdvė — Teismų bendradarbiavimas civilinėse bylose — Reglamentas (EB) Nr. 44/2001—34 straipsnio 3 ir 4 punktai — Kitoje valstybėje narėje priimto teismo sprendimo pripažinimas — Atvejis, kai minėtas sprendimas nesuderinamas su kitu anksčiau toje pačioje valstybėje narėje priimtu teismo sprendimu byloje tarp tų pačių šalių dėl to paties dalyko ir tuo pačiu pagrindu“

Byloje C-157/12

dėl *Bundesgerichtshof* (Vokietija) 2012 m. kovo 8 d. sprendimu, kurį Teisingumo Teismas gavo 2012 m. kovo 30 d., pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

Salzgitter Mannesmann Handel GmbH

prieš

SC Laminorul SA

TEISINGUMO TEISMAS (ketvirtoji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkas L. Bay Larsen, teisėjai J. Malenovský, U. Lõhmus, M. Safjan (pranešėjas) ir A. Prechal,

generalinis advokatas N. Wahl,

posėdžio sekretorė A. Impellizzeri, administratorė,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2013 m. kovo 14 d. posėdžiui,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

— *Salzgitter Mannesmann Handel GmbH*, atstovaujamos *Rechtsanwälte* C. von Carlowitz, O. Kranz, C. Müller ir T. Rossbach,

— Vokietijos vyriausybės, atstovaujamos J. Möller, T. Henze ir J. Kemper,

— Ispanijos vyriausybės, atstovaujamos S. Centeno Huerta,

— Italijos vyriausybės, atstovaujamos G. Palmieri, padedamos *avvocato dello stato* S. Varone,

— Rumunijos vyriausybės, atstovaujamos R. Giurescu ir A. Voicu,

* Proceso kalba: vokiečių.

— Europos Komisijos, atstovaujamos W. Bogensberger ir A.-M. Rouchaud-Joët,

susipažinęs su 2013 m. gegužės 16 d. posėdyje pateikta generalinio advokato išvada,

priima šį

Sprendimą

1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą susijęs su 2000 m. gruodžio 22 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 44/2001 dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose pripažinimo ir vykdymo (OL L 12, 2001, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 19 sk., 4 t., p. 42) 34 straipsnio 4 punkto aiškinimu.

2 Šis prašymas pateiktas nagrinėjant ginčą tarp *Salzgitter Mannesmann Handel GmbH* (toliau – *Salzgitter*) ir *SC Laminorul SA* (toliau – *Laminorul*) dėl prašymo paskelbti Rumunijos teismo sprendimą, kuriuo iš *Salzgitter* priteista sumokėti *Laminorul* 188 330 eurų, vykdytinu Vokietijoje.

Teisinis pagrindas

Reglamentas Nr. 44/2001

3 Reglamento Nr. 44/2001 2, 15–17 konstatuojamosiose dalyse nustatyta:

„(2) Tam tikri skirtumai tarp jurisdikciją ir teismo sprendimų pripažinimą reglamentuojančių nacionalinių taisyklių trukdo patikimai veikti vidaus rinkai. Nuostatos dėl jurisdikcijos kolizinių normų civilinėse ir komercinėse bylose suvienodinimo ir formalumų supaprastinimo, siekiant užtikrinti greitą ir paprastą teismo priimtų sprendimų valstybėse narėse, kurios privalo laikytis šio reglamento, pripažinimą ir vykdymą, yra labai svarbios.

<...>

(15) Siekiant harmoningai vykdyti teisingumą, reikia sumažinti vienu metu vykstančių teismo procesų galimybę ir užtikrinti, kad dviejose valstybėse narėse nebūtų priimami nesuderinami sprendimai. Reikia nustatyti aiškų ir efektyvų *lis pendens* bylų ir susijusių ieškinių sprendimo mechanizmą <...>.

(16) Tarpusavio pasitikėjimas, vykdant teisingumą [Europos Sąjungoje], pateisina valstybėje narėje priimtų teismo sprendimų automatišką pripažinimą, nepradedant jokio proceso, išskyrus tuos atvejus, kai kyla ginčas.

(17) Vadovaujantis tuo pačiu tarpusavio pasitikėjimo principu, vienoje valstybėje narėje priimto teismo sprendimo vykdymo kitoje valstybėje narėje procesas turi būti veiksmingas ir greitas. Tuo tikslu teismo sprendimas turėtų būti paskelbtas vykdytinu automatiškai, formaliai patikrinus pateiktus dokumentus, nepaliekant teismui jokios galimybės savo iniciatyva nurodyti bet kokį sprendimo nevykdymo pagrindą pagal šį reglamentą.“

4 Minėto reglamento 32 straipsnyje nurodyta:

„Šiame reglamente „teismo sprendimas“ reiškia bet kokį valstybės narės teismo sprendimą, nepaisant to, kaip jis yra įvardijamas <...>“

5 Pagal šio reglamento 33 straipsnio 1 dalį:

„Vienoje valstybėje narėje priimtas teismo sprendimas turi būti pripažintas kitoje valstybėje narėje nereikalaujant pradėti kokio nors specialaus proceso.“

6 Minėto reglamento 34 straipsnio 3 ir 4 punktuose numatyta:

„Teismo sprendimas nėra pripažįstamas:

<...>

3) jei jis yra nesuderinamas su sprendimu, priimtu dėl ginčo tarp tų pačių šalių prašomoje sprendimo pripažinimo valstybėje narėje;

4) jei jis yra nesuderinamas su anksčiau priimtu kitoje valstybėje narėje [arba trečiojoje valstybėje] teismo sprendimu dėl ieškinio [dėl to paties dalyko ir] tuo pačiu pagrindu tarp tų pačių šalių, jei ankstesnis sprendimas atitinka sprendimų pripažinimo sąlygas prašomoje pripažinti valstybėje narėje.“

7 Pagal Reglamento Nr. 44/2001 38 straipsnio 1 dalį:

„Valstybėje narėje priimtas ir joje turintis būti vykdomas teismo sprendimas vykdomas kitoje valstybėje narėje, kai suinteresuotos šalies prašymu jis buvo paskelbtas vykdytinu toje kitoje valstybėje narėje.“

8 Šio reglamento 41 straipsnis suformuluotas taip:

„Sprendimas paskelbiamas vykdytinu iš karto, kai užbaigiami <...> formalumai, jo neperžiūrint 34 ir 35 straipsniuose nurodyta tvarka. Šalis, kurios atžvilgiu sprendimas yra vykdytinas, šiame bylos proceso etape neturi jokios teisės pateikti prašymo.“

9 Pagal šio reglamento 43 straipsnį:

„1. Bet kuri šalis gali apskųsti nutartį, susijusią su prašymu dėl teismo sprendimo paskelbimo vykdytinu.

<...>

3. Skundas nagrinėjamas pagal konfliktų sprendimo tvarką reglamentuojančias taisykles [ginčo teisenos tvarką].

<...>“

10 Minėto reglamento 45 straipsnyje nurodyta:

„1. Teismas, kuriam pateikiamas 43 arba 44 straipsnyje nurodytas skundas, vykdymo reikalavimą atmeta arba patenkina [atšaukia] tik esant vienai iš priežasčių, nustatytų 34 ir 35 straipsniuose. <...>

2. Užsienio teismo priimtas sprendimas iš esmės negali būti peržiūrimas jokiomis aplinkybėmis.“

11 To paties reglamento 46 straipsnio 1 dalyje nurodyta:

„Teismas, kuriam pateikiamas 43 arba 44 straipsnyje nurodytas skundas, šalies, kurios atžvilgiu prašoma vykdyti sprendimą, prašymu gali sustabdyti bylos procesą, jeigu teismo sprendimui apskųsti kilmės valstybėje narėje buvo pateikta įprastinė apeliacija arba jeigu tokios apeliacijos pateikimo terminas dar nesibaigė; pastaruoju atveju teismas gali nurodyti laikotarpį, per kurį tokia apeliacija turėtų būti pateikta.“

Pagrindinė byla ir prejudicinis klausimas

12 Iš prašymo priimti prejudicinį sprendimą matyti, kad *Laminorul*, kurios buveinė yra Rumunijoje, pareiškė *Tribunalul Brăila* (Breilos pirmosios instancijos teismas, Rumunija) ieškinį *Salzgitter*, įsteigtai Vokietijoje, siekdama, kad būtų sumokėta už pristatytus plieno gaminius.

13 *Salzgitter* teigė, kad šis ieškinys turėjo būti pareikštas ne jai, o tikrajai *Laminorul* kontrahentei, t. y. *Salzgitter Mannesmann Stahlhandel GmbH* (ankstesnis pavadinimas – *Salzgitter Stahlhandel GmbH*). Remdamasis šiuo motyvu *Tribunalul Brăila* 2008 m. sausio 31 d. sprendimu atmetė *Laminorul* ieškinį, o šis sprendimas tapo galutinis (toliau – pirmasis teismo sprendimas).

14 Netrukus *Laminorul* tame pačiame teisme pareiškė *Salzgitter* naują ieškinį, grindžiamą tomis pačiomis faktinėmis aplinkybėmis. Tačiau teismo šaukimas buvo įteiktas ankstesniam *Salzgitter* teisiniam atstovui, kuriam įgaliojimai, *Salzgitter* teigimu, buvo suteikti atstovauti tik byloje, kurioje priimtas pirmasis teismo sprendimas. Kadangi į 2008 m. kovo 6 d. *Tribunalul Brăila* posėdį niekas neatvyko atstovauti *Salzgitter*, šis teismas priėmė sprendimą už akių, kuriuo iš *Salzgitter* priteisė sumokėti *Laminorul* 188 330 eurų (toliau – antrasis teismo sprendimas).

15 *Salzgitter* apskundė antrąjį teismo sprendimą ir prašė jį panaikinti motyvuodama tuo, kad jai nebuvo tinkamai įteiktas teismo šaukimas. Šis skundas atmestas 2008 m. gegužės 8 d. sprendimu, nes *Salzgitter* nesumokėjo žyminio mokesčio.

16 2008 m. lapkričio 21 d. *Landgericht Düsseldorf* (Diuseldorfo apygardos teismas, Vokietija) nutartimi antrasis teismo sprendimas paskelbtas vykdytinu Vokietijoje. *Salzgitter* apskundė šį sprendimą *Oberlandesgericht Düsseldorf* (Diuseldorfo apeliacinis apygardos teismas, Vokietija).

17 Tuo pačiu metu *Salzgitter*, pirma, Rumunijoje pateikė ypatingąjį skundą dėl antrojo teismo sprendimo panaikinimo ir vėl nurodė, kad nebuvo įteiktas teismo sprendimas. 2009 m. vasario 19 d. sprendimu šis prašymas pripažintas nepriimtinu.

18 *Salzgitter*, antra, pateikė naują skundą remdamasi pirmojo teismo sprendimo *res judicata* galia. 2009 m. gegužės 8 d. sprendimu *Curtea de Apel Galaţi* (Galacio apeliacinis teismas, Rumunija) atmetė šį prašymą kaip pavėluotą, o šį sprendimą vėliau 2009 m. lapkričio 13 d. sprendimu patvirtino *Înalta Curte de Casaţie şi Justiţie* (Aukščiausiasis Kasacinis ir Teisingumo Teismas, Rumunija).

19 Kadangi Rumunijoje buvo išnaudotos visos teisių gynimo priemonės, Vokietijoje sustabdyta sprendimo paskelbimo vykdytinu procedūra buvo vėl atnaujinta. 2010 m. birželio 28 d. *Oberlandesgericht Düsseldorf* sprendimu *Salzgitter* skundas dėl *Landgericht Düsseldorf* nutarties pripažintas nepagrįstu. Tuomet ši bendrovė pateikė *Bundesgerichtshof* (Aukščiausiasis Federalinis Teismas, Vokietija) skundą dėl šio sprendimo.

20 Šiomis aplinkybėmis *Bundesgerichtshof* nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui tokį prejudicinį klausimą:

„Ar [Reglamento Nr. 44/2001] 34 straipsnio 4 punktas apima ir atvejus, kai toje pačioje valstybėje narėje (sprendimo valstybėje) priimti nesuderinami sprendimai?“

Dėl prejudicinio klausimo

21 Šiuo klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas siekia sužinoti, ar Reglamento Nr. 44/2001 34 straipsnio 4 punktas turi būti aiškinamas taip, kad jis taip pat apima tos pačios valstybės narės teismų priimtus nesuderinamus sprendimus.

22 Siekiant atsakyti į šį klausimą, Reglamento Nr. 44/2001 34 straipsnio 4 punktą reikia aiškinti atsižvelgiant ne tik į šios nuostatos formuluotę, bet ir į šiuo reglamentu įtvirtintą sistemą ir juo siekiamus tikslus (žr. 2012 m. rugsėjo 6 d. Sprendimo *Trade Agency*, C-619/10, 27 punktą).

23 Dėl minėtu reglamentu nustatytos sistemos reikia pažymėti, kad nevykdymo pagrindai atlieka aiškiai apibrėžtą funkciją struktūroje, sukurtoje šiuo reglamentu, kuriame nustatyta, kaip nurodo generalinis advokatas išvados 35 punkte, išsami sistema, reglamentuojanti tarptautinę jurisdikciją, teismo sprendimų pripažinimą ir vykdymą.

24 Visų pirma aiškinant kitoje valstybėje narėje priimtų sprendimų nevykdymo pagrindų, numatytų Reglamente Nr. 44/2001, prasmę ir turinį turi būti atsižvelgta į ryšį tarp, viena vertus, minėtų pagrindų ir, kita vertus, šiame reglamente numatytų taisyklių dėl susijusių ieškinių, kuriomis siekiama, remiantis minėto reglamento 15 konstatuojamąja dalimi, sumažinti vienu metu vykstančių teismo procesų galimybę ir užtikrinti, kad dviejose valstybėse narėse nebūtų priimami nesuderinami sprendimai.

25 Be to, iš Reglamento Nr. 44/2001 17 konstatuojamosios dalies matyti, kad per procedūrą, kuria siekiama, jog vienoje valstybėje narėje priimtas teismo sprendimas taptų vykdytinas valstybėje narėje, į kurią kreipiamasi, turi būti tik formaliai patikrinami dokumentai, kurių reikalaujama, kad sprendimas būtų pripažintas vykdytinu valstybėje narėje, į kurią kreipiamasi.

26 Pateikus prašymą, nurodytą Reglamento Nr. 44/2001 38 straipsnio 1 dalyje, kaip matyti iš to paties reglamento 41 straipsnio, valstybės narės, į kurią kreipiamasi, valdžios institucijos, priimdamos nutartį pripažinti tokį sprendimą vykdytinu, per pirmąjį procedūros etapą turi tik patikrinti, ar tenkinami šie formalūs reikalavimai (žr. minėto Sprendimo *Trade Agency* 29 punktą).

27 Pagal Reglamento Nr. 44/2001 43 straipsnį teismo sprendimo, priimto kitoje valstybėje narėje negu valstybė narė, į kurią kreipiamasi, paskelbimas vykdytinu gali būti apskųstas per antrąjį procedūros etapą. Pagrindai, kuriais galima grįsti skundą, aiškiai išdėstyti Reglamento Nr. 44/2001 34 ir 35 straipsniuose, į kuriuos daroma nuoroda šio reglamento 45 straipsnyje (šiuo klausimu žr. minėto Sprendimo *Trade Agency* 31 punktą).

28 Šis pagrindų sąrašas yra baigtinis, o jo elementai turi būti aiškinami siaurai, nes jie yra kliūtis įgyvendinti vieną iš pagrindinių Reglamento Nr. 44/2001 tikslų sudaryti sąlygas laisvam teismo sprendimų judėjimui numatant paprastą ir greitą teismo sprendimo paskelbimo vykdytinu procedūrą (šiuo klausimu žr. 2009 m. balandžio 28 d. Sprendimo *Apostolides*, C-420/07, Rink. p. I-3571, 55 punktą ir jame nurodytą teismo praktiką ir 2011 m. spalio 13 d. Sprendimo *Prism Investments*, C-139/10, Rink. p. I-9511, 33 punktą).

29 Konkrečiau kalbant apie nevykdymo pagrindą, susijusį su dviejų sprendimų nesuderinamumu, iš Reglamento Nr. 44/2001 34 straipsnio 4 punkto, aiškinamo atsižvelgiant į „teismo sprendimo“ sąvoką, kaip ji suprantama pagal šio reglamento 32 straipsnį, matyti, kaip nurodė generalinis advokatas išvados

42 punkte, kad minėtas 34 straipsnio 4 punktas turi būti suprantamas taip, kad „[valstybės narės teismo priimtas] teismo sprendimas nėra pripažįstamas, <...> jei jis nesuderinamas su anksčiau priimtu kitoje valstybėje narėje arba trečiojoje valstybėje teismo sprendimu“.

30 Taigi atrodo, kad šiame 34 straipsnio 4 punkte numatyta tokia situacija, kai nesuderinami sprendimai priimami dviejose atskirose valstybėse.

31 Toks aiškinimas patvirtinamas abipusio pasitikėjimo principu, kuriuo pagrįsta kitoje valstybėje narėje priimtų teismo sprendimų pripažinimo ir vykdymo sistema, nustatyta Reglamente Nr. 44/2001.

32 Iš tiesų ši pripažinimo ir vykdymo sistema grindžiama, kaip matyti iš šio reglamento 16 ir 17 konstatuojamųjų dalių, tarpusavio pasitikėjimu dėl teisingumo vykdymo Sąjungoje, kuris reikalauja, kad vienoje valstybėje narėje priimti teismo sprendimai būtų ne tik visiškai pripažįstami kitoje valstybėje narėje, bet ir kad procedūra, kuria siekiama, kad jie taptų vykdytini kitoje valstybėje, taip pat būtų veiksminga ir greita (žr. minėto Sprendimo *Trade Agency* 40 punktą).

33 Ši pasitikėjimu grindžiama sistema gerai veikia, kai kilmės valstybės narės teismai išlaiko jurisdikciją įvertinti pagal šios valstybės narės teisės sistemoje įtvirtintas teisių gynimo priemones vykdytino sprendimo teisėtumą, t. y. iš esmės pašalinami valstybės narės, į kurią kreipiamasi, teismai, ir kai neginčijamas galutinis tokio sprendimo teisėtumo tikrinimo rezultatas.

34 Tokiomis aplinkybėmis Reglamento Nr. 44/2001 46 straipsnio 1 dalyje numatyta galimybė sustabdyti bylos nagrinėjimą, jeigu kilmės valstybėje narėje užsienio teismo sprendimas buvo arba gali būti apskųstas įprastine tvarka.

35 Iš tiesų asmuo turi teisę pasinaudoti valstybės narės, kurioje vyksta procesas, teisėje numatytomis teisių gynimo priemonėmis, o tai, beje, *Salzgitter* bandė padaryti pagrindinėje byloje. Tačiau asmuo negali remtis kitoje valstybėje narėje priimtų teismo sprendimų nevykdymo pagrindais siekdamas ginčyti sprendimą, priimtą pasinaudojus tokiomis teisių gynimo priemonėmis.

36 Šio reglamento 34 straipsnio 4 punkto aiškinimas, kad ši nuostata apima ir prieštaravimus tarp dviejų toje pačioje valstybėje narėje priimtų teismo sprendimų, nesuderinamas su tarpusavio pasitikėjimo principu, minėtu šio sprendimo 31 punkte. Iš tiesų toks aiškinimas leistų valstybės narės, į kurią kreipiamasi, teismams pakeisti kilmės valstybės narės vertinimą savuoju.

37 Iš tiesų, kai kilmės valstybėje narėje išnagrinėjus bylą teismo sprendimas tampa galutinis, šio sprendimo nevykdymas dėl jo nesuderinamumo su kitu toje pačioje valstybėje narėje priimtu teismo sprendimu yra panašus į sprendimo, kurį prašoma įvykdyti, peržiūrą iš esmės, tačiau tai aiškiai draudžiama Reglamento Nr. 44/2001 45 straipsnio 2 dalimi.

38 Tokia peržiūros iš esmės galimybė faktiškai yra papildoma teisių gynimo priemonė dėl sprendimo, tapusio galutinio kilmės valstybėje narėje. Šiuo klausimu akivaizdu, kad, kaip teisingai pažymėjo generalinis advokatas išvados 31 punkte, Reglamente Nr. 44/2001 numatytais nevykdymo pagrindais nesiekiama sukurti papildomų teisių gynimo priemonių dėl nacionalinių teismų sprendimų, kurie tapo galutiniai.

39 Galiausiai reikia pažymėti: kadangi nevykdymo pagrindų sąrašas yra baigtinis, kaip matyti iš šio sprendimo 28 punkte nurodytos teismo praktikos, minėti pagrindai turi būti aiškinami siauriai ir todėl negali, priešingai, nei tvirtino *Salzgitter* ir Vokietijos vyriausybė, būti aiškinami pagal analogiją – tokiu atveju taip pat būtų apimami toje pačioje valstybėje narėje priimti teismo sprendimai.

40 Atsižvelgiant į visa tai, kas išdėstyta, į prejudicinį klausimą reikia atsakyti: Reglamento Nr. 44/2001 34 straipsnio 4 punktas turi būti aiškinamas taip, kad jis neapima nesuderinamų sprendimų, priimtų tos pačios valstybės narės teismų.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

41 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (ketvirtoji kolegija) nusprendžia:

2000 m. gruodžio 22 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 44/2001 dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose pripažinimo ir vykdymo 34 straipsnio 4 punktas turi būti aiškinamas taip, kad jis neapima nesuderinamų sprendimų, priimtų tos pačios valstybės narės teismų.

Parašai.